

АЗЭРБАЈЧАН ЭЛИФБАСЫ

А	Б	В	Г	Ғ	Д	Е	Ә	Ж
<i>a</i>	<i>be</i>	<i>ve</i>	<i>ge</i>	<i>ge</i>	<i>de</i>	<i>e</i>	<i>ä</i>	<i>je</i>
З	И	Ы	Ј	К	К	Л	М	Н
<i>ze</i>	<i>и</i>	<i>ы</i>	<i>je</i>	<i>ke</i>	<i>ke</i>	<i>el</i>	<i>em</i>	<i>en</i>
О	Ө	П	Р	С	Т	У	Ү	Ф
<i>o</i>	<i>ө</i>	<i>pe</i>	<i>er</i>	<i>se</i>	<i>te</i>	<i>u</i>	<i>ü</i>	<i>fe</i>
Х	Һ	Ч	Ч	Ш				
<i>xe</i>	<i>he</i>	<i>ce</i>	<i>ce</i>	<i>she</i>		<i>апостроф</i>		

А

А [ә. 1] әбҷәд һесабында 1 рәғәмнин ифадә едир.

АБ [ф. آب] 1) су; 2) әринмиш, маје һалына дүшмүш; 3) јаш, көз јашы; 4) араг (*битки, күл вә с.-дән гајнатмаг (дистиллә) јолу илә алынған су*); 5) *мәч.* ләтиф, јүнкүл. □
Аби-бәга [آب بقا] ба х **аби-һејвани**; **аби-дидә** [آب دیده] көз јашы; **аби-гәнд** [آب قند] гәндаб, гәнд шәрбәти; **аби-әнәр** [آب انار] наршәраб, нар сују; **аби-әнкур** [آب انگور] 1) үзүм сују; 2) *мәч.* шәраб; **аби-зәмзәм** [آب زمزم] 1) Әрә-бистанда Кә'бәнин јанында мүсәлманларын сујуну тәбәррүк сајдыглары гујунун сују; 2) *мәч.* ички; **аби-зиндәкани** [آب زندگانی] ба х **аби-һејвани**; **аби-зиндәки** [آب زندگی] ба х **аби-һејвани**; **аби-зүләл** [آب زلال] сәрин, дуру су; **аби-касни** [آب کسنی] касни арағы (*дәрман*); **аби-кушт** [آب گوشت] ба х **абкушт**; **аби-көвсәр** [آب کوثر] 1) дини әфсанәјә көрә куја бәһиштдә олан бир чајын сују; 2) *мәч.* ички; **аби-лејсан** ба х **аби-нејсан**; **аби-мирварид**; [آب مروارید] көзә кәлән гара су, катаракта; **аби-мүшил** [آب مسهل] ишләтмә дәрманы; **аби-нејсан** [آب نيسان] 1) нејсан (апрел) ајында јаған јағыш, баһар јағышы; 2) *мәч.* чох ахан көз јашы; **аби-пәр** [آب پر] чајын бир нөвү; **аби-рәван** [آب روان] ахар су; **аби-Фәрат** [آب فرات] 1) Фәрат чајынын сују; 2) *мәч.* ички; **аби-Хызр** [آب خضر] — „Хызрын сују“ *мәч.* дирилик сују; **аби-һејвани** [آب حیوانی] әфсанәләрә көрә куја зүлмәтдә олан бир чешмәнин сујудур ки, буну ичән

печ өлмәзмиш; **аби-һәҗат** [آب حیات] ба х **аби-һејвани**; **аби-чешм** [آب چشم] — «көз јашы» *мәч.* шәрәф, ләҗагәт; **аби-чо** [آب جو] ба х **абчо**; **аби-шур** [آب شور] 1) шор су; 2) *мәч.* дәннз мә'насында.

АБА [ә. آبا — «аб"ин чәми] аталар, ата-баба.

АБАВУ ЭЧДАД [ә. آب و اجداد] ата вә бабалар, ата-баба.

АБАД [ә. آباد — «әбәд"ин чәми] кәләчәкдә сону олмајанлар, һәмишәлик оланлар.

АБАДАН [ф. آبادان] тир-тикинтиси олан, абад.

АБАДӘ [ф. آباده] абад, шен, тикинти вә әкәнәчәји олан.

АБАДИ [ф. آبادی] абаданлыг, абадлыг.

АББӘНД [ф. آب بند] сујун гаршысына чәкилән сәдд.

АБДАЛ [ә. آبدال] 1) дәрвиш, гәләндәр; 2) сөјүш мә'насында ишләнир.

АБДАР [ф. آبدار] 1) сулу; 2) *мәч.* мәләһәтли, ахычы (сәс, ше'р вә с.).

АБДӘСТ [ф. آبدست] намаздан габаг әл-үзүнү јума, дәстамаз.

АБДӘСТХАНӘ [ф. آبدست خانه] ајагјолу, туалет.

АБӘК [ф. آبك] кичик су, көлмәчә. □ **Абәки-шур** [آبك شور] 1) кичик шор су; 2) *мәч.* Хәзәр дәннзи.

АБИ [ф. آبی] 1) сулу; 2) суја аид олан; 3) су рәнкиндә, абы.

АБИД [ә. عابد] ибадәтлә мәшғул олан.

АБИДАНӘ [ә. عابد вә ф. انه] абид кими, өзүнү абидә охшадараг.

АБИЛӘ [ф. آبله] 1) чичәк (*хәстәлик*), чопур, чопурлуг; 2) габар (*ајагда*).

АБИЛӘРИЗ [ф. آبله ريز] 1) чичәк чыхармыш, чичәк хәстәлијинә тутулмуш; 2) габарлы, әл вә ја ајагында габар олан.

АБЈАР [ф. آبيار] 1) сучу, сулајычы; 2) *мәч.* јардым, имдад.

АБКАҺ [ф. آبگاه] су сахланан јер; көлчүк, ноһур.

АБКӘРДАН [ф. آب گردان] 1) парч, тајгулп; 2) абкәр-дән.

АБКИН [ф. آبگين] 1) сулу; 2) парлаг, шәффаф.

АБКИНӘ [ф. آبگينه] 1) шүшә; 2) бүллур; 3) сахсы үзәринә чәкилән мәһлул, шир, миһна.

АБКУН [ф. آبگون] 1) су рәнкиндә, абы, көј рәнкли; 2) маје, дуру.

АБКУШТ [ф. آبگوشت] әтсују, бозбаш.

АБНОС, АБНУС [ф. آبنوس] гара рәнкли бәрк вә ги-мәтли бир ағач.

АБПАШ [ф. آبپاش] ағзы сүзкәчли сусәпән, сучиләјән, күлсулајән.

АБРИЗ [ф. آبريز] 1) чиркли су төкүлән јер; 2) ајагјолу; 3) су габы, тајгулп, бирәлли.

АБРУ [ф. آبرو — «үз сују»] *мәч.* шәрәф, һамус, абыр.

АБУ ДАНӘ [ф. آب و دانه — «су вә дән»] јемә-ичмә, јемәк.

АБУ ӘЛӘФ [ф. آب و اءلى] 1) су вә јем; 2) мадди һе'мәт, јашамаг үчүн лазым олан шеј(ләр).

АБУ КИЛ [ф. آب و گل — «су вә кил»] *мәч.* аләм, дун-ја.

АБУ РӘНК [ф. آب و رنگ] парлаг; // парылты, ишылты.

АБУ ТАБ [ф. آب و تاب] тәмтәрағлылыг, дәбдәбәлилик.

АБУ ҺӘВА [ф. آب و هوا] иглим.

АБХОР [ф. آبخور] 1) су ичилән јер; // булаг үстү, чај кәнары; 2) су ичмәк үчүн габ.

АБЧО [ф. آبجو — «арна сују»] пивә.

АВАЗ [ф. آواز] 1) сәс, сәда; 2) бағырты, нә'рә, гышгырыг; 3) *мәч.* шөһрәт.

АВАЗАТ [ф. آواز вә ә. ات] Јахын Шәрг мусигисиндә со-алты пәрдәни тәшкил едән силсилә.

АВАЗӘ [ф. آوازه] 1) сәс, аваз; 2) һај-күј, шајиә; 3) маһны; 4) сим (*чалғы аләтләриндә*); 5) *мәч.* шөһрәт.

АВАН [э. آوان — „ан“ын чэми] вахтлар, заманлар, анлар, чаглар.

АВЭНК [ф. آونگ] 1) асгы, палтар сэрилэн ип; 2) үзүм салхымлары асылан ип; 3) һәр бир асылы ше].

АВЭР [ф. آور] кэтиричи, кэтирэн.

АВЭРДКАҺ [ф. آوردهگاھ] муһарибэ мејданы.

АВИЗ [ф. آویز] асылан, асылы.

АВИЗЭ [ф. آویزه] 1) асылы олан ше]; 2) сырға; 3) гэндил, чилчыраг.

АГ [э. عاق] сөзэ гулаг асмајан, итаэт етмэјэн, инадчыл (адам). □ **Аги-валидејн** [عاقوالدين] бах агвалидејн; **аги-пэдэр** [عاق پدر] атаја ағ олан, атанын үзүнэ габаран.

АГВАЛИДЕЈН [э. عاقوالدين] ата-анасынын сөзүнэ гулаг асмајан, валидејнлэринин үзүнэ ағ олан.

АГИБЭТ [э. عاقبت] 1) сон, нэтичэ, нәһајэт; 2) нэтичэ е'тибары илә, ахырда, сон нэтичэ олараг.

АГИЛ [э. عاقل] 1) ағыллы, дэрракэли; 2) һэдди-бүлуға чатмыш, ушаглыг дөврүнү кечирмиш (адам).

АГИЛАНЭ [э. عاقل вэ ф. انه] ағыллы, ағыла мувафиг (һэрәкэт, иш, сөз).

АҒАЗ [ф. آغاز — эсли азәрбајчанчадан] башлама, башланғыч.

АҒЭШТ(Ә) [ф. آغشته // آغشت] 1) исланмыш, буланмыш; 2) гарышмыш, бирләшмиш. □ **Ағэшти** (ағэштеји)-хун [آغشته خون] гана булашмыш, ганлы.

АҒУШ [ф. آغوش] гучаг.

АДАБ [э. آداب — „эдэб“ин чэми] 1) эдэблэр, бүтүн иш вэ һэрәкәтдә көзләнән көзәл, бәјәниләчәк гајдалар; 2) (Азәрбајчан дилиндә тәк кими дә ишләдилер) гајда-ганун, тәрз, үсул.

АДАТ [э. عادات — „адәт“ин чэми] адәтләр.

АДЭМ [э. آدم] 1) адам; 2) динләрә көрә јер үзәриндә илк инсан, илк пејгәмбәрин ады.

АДЭМИ [э. آدمی] 1) инсан, бәшәр; 2) инсанлыг.

АДЭМИЗАД [э. آدمی вэ ф. زاد] адам оғлу, адам баласы.

АДЭМИЈЈЭТ [э. آدمیت] адамлыг, инсанлыг.

АДЭМФИРИБ [э. آدم вэ ф. فریب] адамалдадан, адамы јолдан чыхардан.

АДЭТА [э. عادت] бах адәтән.

АДЭТЭН [э. عادتًا] 1) адәт үзрә, һәмишәки кими; 2) бир гајда олараг.

АДЭТКАР [э. عادت вэ ф. کار] өјрәнмиш, адәт етмиш, өјрәнчәли.

АДИЛ [э. عادل] әдаләтли, инсафлы, дүз иш көрән.

АДИЛАНЭ [э. عادل вэ ф. انه] 1) адилчәсинә, әдаләт үзрә, әдаләтә мувафиг, инсафла; 2) ишә гәрәзсиз, битәрәфчәсинә јанашан; 3) объектив олараг, объективчәсинә.

АЗАДЭ [ф. آزاده] һәр гејддән узаг, сәрбәст.

АЗАДЭДИЛ [ф. آزاده دل] көнлү азад; һеч бир шејә бағлы олмајан, гејдсиз адам.

АЗАДӘКИ [ф. آزادگی] азадлыг, сәрбәстлик.

АЗАДӘСЭР [ф. آزاده سر] азад, сәрбәст, ихтијары әлиндә олан.

АЗАДПӘРВЭР [ф. آزادپرور] азадлыгсевән, азадлыгсевәр.

АЗАД(И)ХАҺ [ф. آزادی خواه] азадлыг истәјән, азадлыг уғрунда вурушан.

АЗАРКЕШ [ф. آزارکش] әзи]јәт чәкән, әзи]јәт көрмүш.

АЗАРХАНЭ [ф. آزارخانه] хәстәхана.

АЗЭР [ф. آذر] 1) од; 2) атәшкәдә; атәшкаһ; 3) ода гул-луг едән мәләк (дини); 4) Иранда күнәш илинин 9-чу ајы (22 нојабр — 21 декабр).

АЗЭРӘХШ [ф. آذرخش] 1) илдырым, шимшәк; 2) чахмаг дашы.

АЗЭРИ [ф. آذرى] 1) ода ситајиш едэн, атəшпэрэст; 2) ода аид олан; 3) азэрбајчанлыларын бир ады; 4) азэр ајына мэхсус олан, азэр ајында олан.

АЗЭРИН [ф. آذرين] 1) одлу, аловлу; 2) шө'лэси олан, шө'лэли; 3) гыгылчым.

АЗЭРКЭДЭ [ф. آذرکده] ба х атəшкэдэ.

АЗЭРКЭШБ [ф. آذرکشب] 1) ода бахан мэлэк (*дини*); 2) Бэлх шəһəриндэ олан вэ Искəндэр Зүлгəрнеји тэрəфиндэн хараба гојулан атəшкэдэ; 3) илдырым.

АЗЭРКИШ [ф. آذرکيش] атəшпэрэст.

АЗЭРКУН [ф. آذرگون] 1) одлу, аловлу; 2) *мэч.* атəшин' чошгун, гызғын, еһтираслы.

АЗЭРМ [ф. آزم] абыр, һəја, утанма.

АЗЭРПЭРЭСТ [ф. آذرپرست] ба х атəшпэрэст.

АЗЭРПИРА [ф. آذرپيرا] Зəрдүшт дини тэрəфдарларынын мə'бэд хадими.

АЗИМ [э. اعازم] 1) гəсд едэн, гəрар верэн, нијјэт едэн;

2) јолланан, јола дүшэн.

АЗМУДЭ [ф. آرموده] 1) тəчрүбэли, биликли; 2) јохланмыш.

АЗМУН [ф. آزمون] 1) сынаг, имтаһан; 2) тəчрүбэли, сынагдан чыхмыш, јохланмыш.

АЗУРДЭ [ф. آزرده] инчимиш, эзијјэт көрмүш, гэмли.

АЗУРДЭДИЛ [ф. آزردهدل] үрəји инчимиш, үрəји сынмыш.

АЗУРДЭКИ [ф. آزردهگي] инчиклик, гэмлилик.

АИД¹ [э. اعاید] гајыдан, дөнэн.

АИД² [э. اعاید] нисбəти, əлагəси олан.

АИДЭ [э. اعایده] кəлир, мəдахил.

АИДИЈЈЭТ [э. اعایدیت] аидлик, аид олма.

АЈАТ [э. آيات—„ај(т)“ин чəми] ајэлэр.

АЈЭ [э. آيه] 1) əламəт, нишан; 2) гуран сурəлəриндəки чүмлəлəрин һэр бири.

АЈЭНДЭ [ф. آينده] 1) кəлэн, кəлэн вэ кедэн; 2) кəлəчək заман.

АЈЭТ [э. آيت] ба х ајэ.

АЈЭТҮЛЛАҺ [э. آيةالله] 1) аллаһын нишанəси; 2) дин хадимлəринə верилэн лəгəб.

АЈИН [ф. آئين] 1) рəсм, адəт, ганун, дəб, үсул, мərəсим; 2) мəзһəб вэ дин ганунлары; 3) бəзək, зинəт.

АЈИНЭ [ф. آئينه] күзкү. □ **Ајинеји-Искəндэр** [آئينه اسکندر] Искəндəрин күзкүсү (*эсатирə көрə—Аристотелин гајырдығы бир күзкүдүр ки, онун васитəсилə дүшмəнин вəзијјəтини билмək олурмуш*); **ајинеји-китинүма** [آئينه گيتي نما] дүнјаны көстəрэн күзкү (*эсатирə көрə—Иран шаһы Чəмшидин куја дүнјадакы бүтүн эшја вэ һадисəлəри көстəрэн күзкүсү*).

АЈИНЭБЭНД [ф. آئينه بند] шүшəбəнд.

АЈИНЭВЭШ [ф. آئينه وش] 1) күзкү кими, күзкү]э бəнзэр; 2) *мэч.* көзəл.

АЈИНЭДАН [ф. آئينه دان] күзкү чэрчивəси.

АЈИНЭДАР [ф. آئينه دار] 1) ајна тутан (*кечмиш заманда бир бөјүк адам кејинəркэн күзкүсүнү тутан хидмəтчи*); 2) тəзəһүр васитəси.

АЈИНЭРҮХСАР [ф. آئينه رخسار] үзү ајна кими парлаг олан.

АЈИНЭСАЗ [ф. آئينه ساز] шүшəсалан, шүшəчи.

АКИЛ [э. آكل] jeјэн, jeјичи.

АКИФ [э. عاكف] 1) чалышган, сə'јли; 2) тəһнə вэ тəkликдə јашајан, кушəнишин.

АКАҺ, АКЭҺ [ф. آگاه / آگه] 1) хəбəрдар; 2) көзүачы; 3) нушјар, сајыг, ајыг.

АЛ¹ [э. آل] 1) очаг, нəсил; 2) сүлалə, бир нəсилдэн олан адамлар. □ **Али-əба** [آل عبا] ислам дининə көрə, пејгəм-

бэрин өзү илэ бэрабэр очагына мэсуб олан беш нэфэр:
али-нэби [آلنبی] пe|гэмбэр өвлэды, нэсли.

АЛ² [э. آل] күпэкирэн гары, ифритэ.

АЛА [э. لا — *тэки ишлэнмир*] не'мэтлэр, еһсанлар, бэх-шишлэр.

АЛАЈИШ [ф. آلايش] булашыглыг; кирлэндирмэ, бу-лашма.

АЛАМ [э. آلام — "элэм" *ин чэми*] элэмлэр, эзи|этлэр, гэм-лэр, эзаблар.

АЛАТ [э. آلات — "алэт" *ин чэми*] алэтлэр, карастылар.

АЛБУХАРА [ф. آلوبخارا] гара кавалы нөвү; гуру кавалы нөвлэриндэн бири.

АЛЭМ [э. عالم] 1) каинат, дүнја, јер күрэси; 2) саһа;

3) чохлу; 4) *мэч.* халг; // чамаат, чэми|јэт. □ **Алэми-бэга** [عالم بقا] эбэди дүнја, ахирэт (*дүнјасы*); **алэми-бэрзэх** [عالم برزخ] 1) дүнја илэ ахирэт арасында олуб, руһларын гија-мэтэ гэдэр дурачагы јер (*дини*); 2) *мэч.* эзаблы јер; **алэми-бэшэријјэт** [عالم بشریت] инсанлар, бэшэри|јэт; **алэми-эгдэс**

[عالم اقدس] эн мүгэддэс јер, ахирэт дүнјасы; **алэми-экбэр** [عالم اکبر] бөјүк алэм, каинат, варлыг; **алэми-имкан** [عالم امکان] варлыг алэми, дүнја; **алэми-мэлэкут** [عالم ملکوت]

1) мэлэклэр, мэлаикэлэр; 2) илаһи дүнја; **алэми-мүтэмэд-дин** [عالم متمدن] мэдэни алэм, мэдэни|јэт алэми; **алэми-на-сут** [عالم ناسوت] бэшэри|јэт алэми, инсанлар јашајан алэм:

алэми-нэбат [عالم نبات] биткилэр алэми; **алэми-сурэт** [عالم صورت] дүнја, каинат; **алэми-фани** [عالم فانی] пуч дүнја. кечичи дүнја, мүвэггэти дүнја; **алэми-хак** [عالم خاک] реал

дүнја; **алэми-хэјал** [عالم خیال] хэјаллар алэми; **алэми-һејван** [عالم حیوان] һејванлар алэми.

АЛЭМАРА [э. عالم вэ ф. آرا] алэми бээ|эн көзэл.

АЛЭМАШКАР [э. عالم вэ ф. آشکار] апа|дын, һамыја мә'лум олан.

АЛЭМЭФРУЗ [э. عالم вэ ф. افروز] 1) алэми ишыгланды-ран, дүнјаны ишыгландыран; 2) *мэч.* күнэш.

АЛЭМИ [э. عالمی] дүнјэви, дүнја эһли, руһани олмајан.

АЛЭМКЭРД [э. عالم вэ ф. اگر د] сә|јаһ.

АЛЭМКИР [э. عالم вэ ф. گير] 1) алэми эһатэ едэн, дүн-јаны тутан (*сәс, шөһрэт, һадисэ ја адам*); 2) чох мәшһур.

АЛЭМПЭНАҺ [э. عالم вэ ф. پناه] һамынын пэнаһ апардыгы шәхс, бүтүн дүнја пэнаһы (*Иран шаһларынын епитети*).

АЛЭМПЭРВЭР [э. عالم вэ ф. پرور] бүтүн инсанлары севэн, һуманист.

АЛЭМСУЗ [э. عالم вэ ф. سوز] дүнјаны јандыран.

АЛЭМТАБ [э. عالم вэ ф. تاب] 1) алэмэ ишыг верэн; 2) *мэч.* ај (*көј чисми*).

АЛЭМШУМУЛ [э. عالم شمول] дүнјаја шамил олан, бүтүн дүнја үчүн эһэми|јэти олан, чаһаншүмүл.

АЛИГЭДР [э. عالمی вэ ф. قدر] јүксэк дэрэчэли, һөрмэтли, бөјүк (*адам*).

АЛИЈАТ [э. عاليات — "али" *нин чэми*] бөјүк мэнсэб саһиб-лэри, јүксэк вэзифэли адамлар.

АЛИЈЭ [э. عاليه] јүксэк, уча.

АЛИКӨВҺЭР [э. عالمی вэ ф. گوهر] эсил-нэсэбли, эсил-задэ.

АЛИМАНЭ [э. عالم вэ ф. انه] алимчэсинэ, алимэ лајиг бир тэрздэ, алим кими.

АЛИМЭГАМ [э. عالمی مقام] уча мэгамлы, уча мәртэбэли, јүксэк мэнсэбли (*адам*).

АЛИМЭКАН [э. عالمی вэ ф. امکان] јери вэ мәртэбэси јүксэк олан, һөрмэтли.

АЛИМЭНСЭБ [э. عالمی منصب] јүксэк вэзифэ саһиби.

АЛИМНУМА [э. عالم вэ ф. نما] алим олма|ыб, өзүнү алим кими көстөрөн, алим көрүнүшлү, алимэбэнээр, алим ги|а-фэсинэ кирэн адам, |аланчы алим.

АЛИМУЛГЕ|Б [э. عالم الغيب] кэлэчэкдэ олачаг |адисэлэри габагчадан билэн (*алла|а иснад едилэн сифэтлэрдэн бири*) (*дини*).

АЛИМУЛ'ЕЛМ [э. عالم العلم] бүтүн вэ |а бир чох елмлэри билэн, чох билик са|иби, енсиклопедист.

АЛИНЭЖАД [э. نژاد вэ ф. عالي] задэкан, эсилзадэ.

АЛИНЭСЭБ [э. عالي نسب] задэкан, эсилзадэ, аристократ.

АЛИТЭБАР [э. عالي تبار] бө|үк нэсил вэ |эсэбэ мэнсуб олан, эсилзадэ, аристократ.

АЛИ|Э [э. الله — „алла|а“ын чэми] алла|лар.

АЛИ|ИММЭТ [э. عالي همت] уча |иммэтли, нох сэ| көстөрөн.

АЛИЧА| [э. عالي جاه] уча рүтбэли, |үксэк мэнсэб-ли (*адам*).

АЛИЧЭНАБ [э. عالي جناب] эсил, нэчиб, чомэрд.

АЛИЧЭНАБАНЭ [э. عالي جناب вэ ф. انه] бө|үклэрэ |а-рашан шэкилдэ, бө|үклэрэ |а|иг, чомэрдчэсинэ.

АЛИШАН, АЛИШЭН [э. عالي شأن//عالي شان] адлы-санлы, чох шө|рэтли.

АЛУ [ф. آلو] алы (*ме|вэ*).

АЛУД [ф. آلود] булашыг, булашмыш.

АЛУДЭ [ф. آلوده] 1) булашмыш, батмыш; 2) *мэч*. ашиг, вургун.

АЛУЛ'АЛ [э. عال العال] эн |үксэк дэрэчэ, нэ|а|эт дэрэчэдэ |үксэк олан, эн э'ла, эн ифрат.

АЛУФТЭ [ф. آفته] 1) позгун, кэдэрли, фикри дагыл-мыш; 2) *накам*.

АМАДЭ [ф. آماده] *назыр*.

АМАЛ [э. آمال — „эмэл“ын чэми] арзулар, дилэклэр.

АМАС [ф. آماس] шиш, шишмэ, габарыг.

АМАЧ [ф. آماج — *эсли азэрба|анчадан*] нишанэ, |эдэф, нишанка|.

АМЭД [ф. آمد] 1) кэлиш, кэлмэ; 2) |етишмэ, чатма.

АМЭДУ РЭФТ [ф. آمدورفت] кедиш-кэ|иш, кэлиб-кет-мэ, элагэ.

АМЭННА [э. آمنة] эрэбчэ „инандыг“ мэ'насыны ифадэ едэн сөздүр; бир ше|и тэсдиг үчүн сө|лэнир.

АМИЗИШ [ф. آميزش] га|на|ыб-гарышма, ихтилат.

АМИ|АНЭ [э. عامي вэ ф. يانه] авамчасына, авам кими.

АМИЛ [э. عامل] 1) мэ'мур, ичрачы; // акент, вэкил; 2) бир ишэ, сөзэ эмэл едэн; 3) сэбэб, фактор.

АМИН [э. آمين — *эсли ибраничэдэн*] дуаларын ахырында „а| алла|а, гэбул ет!“ мэ'насында сө|лэнэн сөздүр.

АМИНХАН [э. آمين вэ ф. خوان] амин де|эн, амин оху-|ап.

АМИР¹ [э. آمر] 1) бу|уран, эмр едэн; 2) башчы, бө|үк.

АМИР² [э. عامر] 1) абадан, абад |ер; 2) адам |аша|ан; 3) зэми, экилэн |ер; 4) дөвлэтэ вэ |өкумэтэ мэнсуб олан.

АМИРАНЭ [э. آمر вэ ф. انه] эмр едэрчэсинэ, |өкм едэр-чэсинэ.

АММ [э. عام] 1) күтлэ, халг; 2) үмумхалг, күтлэви; 3) авам, гара чамаат; 4) се|ид олма|ан, Мэ|эммэдин нэс-линдэ| олма|ан (*дини*).

АМУЗ [ф. آموز] 1) ө|рэдэн, ө|рэдичи; 2) ө|рэнэн.

АМУЗКАР [ф. آموزگار] мүүллим, устэд, ө|рэдэн.

АМУРЗИШ [ф. آمرزش] багышлама, эфв етмэ, күна|дан кечмэ.

АН [ф. آن] 1) ләһзә, көз [умуб-ачынча, чох аз заман; 2) вахт, заман. □ **Ани-вахид** [آنواحد] бир ан, азачыг бир заман.

АН² [ф. آن] о (*ишарә әвәзлији*).

АН³ [ф. آن] көзәл, үрә]ә]атан, көзәширин.

АНӘН [ф. آنّا] бирдән, бирдән-бирә, гәфилдән, көзлән-мәдән.

АНӘНФАНӘН [ф. آنفانّا] һәр көз [умуб-ачынча, һәр дә-гигә, һәр ан.

АНӘСТУНАР(ӘН) [ф. آنستنار(آ)] дини ифадә олуб „ода алышдым“ мә'насында ишләдилер.

АНИ [ф. انى] азачыг бир заманда, чох тез, көз [умуб-ачынча олан.

АНКАҺ [ф. آنگاه] о заман, о вахт.

АНСӘРА [ф. آنسرا] о дүнја, ахирәт (*дини*).

АНЧЕ [ф. آنچه] о ки..., о ше] ки...

АРА [ф. آرا] бәзә]ән, зинәтләндирән, шәнләндирән.

АРАЈИШ [ф. آرایش] бәзәк, зинәт. □ **Арајиши-чәмән** [آرایشچمن] чәмән бәзә]и.

АРАМ [ф. آرام] 1) гәрар тапма, сакит олма; 2) раһатлан-ма; 3) бир [ердә дурма, сакин олма. □ **Арами-дил** [آرامدل] үрәк динчли]и.

АРАМКАҺ, АРАМКӘҺ [ф. آرامگاه // آرامگه] сәрдаба, мәг-бәрә, мавзоле], саркофаг.

АРАСТӘ [ф. آراسته] 1) бәзәнмиш, бәзәкли; 2) бәзәнил-миш, тәртибә салынмыш.

АРЗУ-КАМ [ф. آرزوکم] арзу, истәк.

АРЗУКЕШ [ф. آرزوکش] арзула]ан, истә]ән.

АРЗУМӘНД [ф. آرزومند] арзула]ан, арзусу олан, арзу чәкән.

АРИ¹ [ф. اری] 1) чылпаг, [алын; 2) бош; 3) мәррум.

АРИ² [ф. آری] һәри, һә (*тәсдиг әдаты*).

АРИБ [ф. عرب] халис әрәб.

АРИЗ [ф. عارض] 1) тәбии вә әсли олма]ан, сонрадан әмә-лә кәлән; 2) [анаг; 3) шика]әтчи; 4) әризәчи; 5) үз верән, баш верән, раст кәлән; 6) тәсадүфи һал.

АРИЗӘ [ф. عارضه] 1) баш верән һал; 2) әмәлә кәлән или-тик, әнкәл, манеә; 3) бәдбәхт һадисә.

АРИЈӘТ [ф. عاریت] буровуз, мүвәггәти истифадә үчүн алыннан ше].

АРИЈӘТӘН [ф. عاریتّا] буровуз, мүвәггәти олараг.

АРИЈӘТСӘРА [ф. عاریت вә ф. سرا] фани дүнја, мүвәггәти дүнја (*дини*).

АРИФ [ф. عارف] 1) билән, биллик саһиб; 2) таны]ан; 3) классик Шәрг ше'риндә мистик софи]ә ишарә олараг ишләдилер.

АРИФАНӘ [ф. عارف вә ф. انه] арифчәсинә, биликли адамлар кими.

АС¹ [ф. آس] мәрсин (*аг чичәкли вә һәмишә]ашыл кол битки*).

АС² [ф. آس] синчаб (*чох гижмәтли хәзи олан һе]ван*).

АС³ [ф. آس] 1) дә]ирман дашы; 2) ба х аси]ја(б).

АС⁴ [ф. آس] 1) карт о]унунда: туз; 2) сөзүкчән, нүфуз-лу адам; 3) мәнбә, мә'хәз.

АСА(Ј) [ф. آسا // آسای] динч, раһат.

АСАЈИШ [ф. آسایش] 1) әмин-аманлыг, сакитлик; 2) динч-лик, раһатлыг.

АСАН [ф. آسان] чәтин олма]ан, садә, [үнкүл.

АСАНИ [ф. آسانی] 1) асанлыг, садәлик; 2) асанчасына, садәчә, зәһмәтсиз олараг.

АСАР [э. آثار — “эсэр” *ин чэми*] эсэрлэр. □ **Асари-**
этигэ [آثار عتيقه] көһнэдэн галмыш мадди мэдэни]эт
абидэлэри, тарихи абидэлэр.

АСЭФВЭШ [э. آصف вэ ф. وش — *Асэф эсатирэ көрө*
Сүлөйман пейгэмбэрин чох ағыллы вэ тэдбирли вэзири
олмушдур] *мэч.* ағыллы, тэдбирли.

АСЙ [э. عاصى] 1) итаат етмэјэн; 2) үсјанчы; 3) күнаһ-
кар; 4) өзүндөн чыхан, чошан.

АСИБ [ф. آسيب] бэла, мүсибэт.

АСИЈА(Б) [ф. آسياب] 1) дэјирман; 2) су дэјирманы.

АСИМ¹ [э. عاصم] исмэтли, намуслу.

АСИМ² [э. ائيم] күнаһкар, тэгсиркар.

АС(И)МАН [ф. آسمان] көј, сэма.

АС(И)МАНИ [ф. آسمانى] Г) көјэ мэхсус олан; 2) көј-
ачыг-мави.

АС(И)МАНХЭРАШ [ф. آسمانخراش] чох һүндүр, чох ума.

АСИТАН(Ә) [ф. آستانه // آستان] 1) кандар, астана, ешик;
2) баркаһ, дәркаһ, сараја кириш гапысы.

АСЈАБ [ф. آسياب] ба х асија(б).

АСТИН [ф. آستين] голчаг, гол (*палтарда*).

АСУДЭКИ [ф. آسودگى] раһатлыг, асудэлик.

АСУДЭТЭР [ф. آسوده تر] лап асудэ, чох раһат, динч.

АТЭШ [ф. آتش] 1) од; 2) түфәнк вэ ја топдан атыш;
3) *мэч.* ишкәнчэ, сыхынты.

АТЭШБАЗ [ф. آتشباز] 1) одла ојнајан ојунчу; 2) пиро-
техник, атэшбазлыг сәнэти устасы.

АТЭШБАР [ф. آتشبار] од јағдыран, һәрарэтли.

АТЭШЗАР [ф. آتشزار] од олан јер, одлуг, од чох олан

јер.

АТЭШЗЭБАН [ф. آتشزبان] дили одлу, ағзы кәсәрли.
Һәрарэтлэ данышан.

АТЭШИН [ф. آتشين] 1) одлу, од кими исти; 2) од рән-
киндэ, од кими гырмызы; 3) *мэч.* һәрарэтли, тә’сирли, ити
вэ гүввэтли тә’сири олан.

АТЭШИННИЗАР [ф. آتشين вэ э. عزار] үзү од кими гыр-
мызы, јанағы од кими парылдајан; одүзлү, одјанаглы.

АТЭШИНРҮХСАР [ф. آتشين رخسار] ба х атэшиннизар.

АТЭШИНЧӨВЛАН [ф. آتشين вэ э. جولان] 1) од ичиндэ
кәзән; 2) *мэч.* ити, сүр’этли, јејин кедән.

АТЭШКЕШ [ф. آتشکش] очагдан од чәкмәк үчүн дәмир
аләт.

АТЭШКӘДӘ [ф. آتشکده] атэшпәрәстләрин ибадәткаһы,
од мә’бәди; // очаг.

АТЭШКАҢ [ф. آتشگاه] 1) ба х атэшкәдә; 2) одлуг, од
јанан јер, һәмишә аловланан од јери; 3) чиһазын одлугу.

АТЭШКУН [ф. آتشگون] од кими, одабәнзәр.

АТЭШНАК [ф. آتشناک] одлу, атэшин, аловлу, һәрарэтли.

АТЭШНИСАР [ф. آتش вэ э. نثار] од сачан, од сәләләјән,
од сәпән.

АТЭШПАРӘ [ф. آتشپاره] од парчасы, гығылчым, шәрарә.

АТЭШПӘРӘСТ [ф. آتشپرست] 1) ода ибадәт едән, зәр-
дүшт дининдә олан; 2) *мэч.* молтаны.

АТЭШРӘНК [ф. آتشرنگ] од рәнкли, од рәнкиндә олан.

АТЭШФИШАН [ф. آتشفشان] 1) од јағдыран; 2) вулкан,
јанардаг.

АТЭШХАНӘ [ф. آتشخانه] 1) ба х атэшкәдә; 2) одлуг.

АТЭШХАР [ф. آتشخوار — *од jeјәк*] 1) *мэч.* зүлмкар,
мүстәбид; 2) *мэч.* рүшвәтхор; 3) *мэч.* сәләмчи.

АТИ [э. آتى] кәләчәк, кәләчәк заман.

АТИЈАН [э. آتيا] өндө, ирэлидэ, ашагыда.

АТИЛ [э. عاقل] 1) тэнбэл, эталэтли; 2) ишсиз, бош да-
жанан; 3) биһүдэ; 4) бээксиз, зинэтсиз (*гадын*).

АТИР [э. عاطر] 1) этирли, хошили; 2) *мэч.* хошни]жэт-
ли, мэрһэмэтли.

АТИФЭ(Т) [э. عاطفه // عاطفت] 1) ме]л, маиллик; 2) ду]-
гу; 3) симпатија; // рэгбэт.

АФАГ [э. آفاق — „үфүг“ *үн чэми*] 1) үфүглэр; 2) (*Азэр-
бајчан дилиндэ тэк кими дэ ишлэдилир*) алэм, дүнја;
3) горизонт, үфүг; 4) көрүш даирәси (*сэвијјэ, билик даи-
рәси*); 5) *мэч.* мәнзэрә, көрүнүш; 6) перспектив.

АФАГИ [э. آفاقي] 1) үфүгә мәнсуб, горизонтал; 2) перс-
пективли.

АФАГКИР [э. آفاقي вэ ф. آگير] 1) үфүгләри тутмуш,
аләмә јајылмыш; 2) *мэч.* мәшһур.

АФАТ [э. آفات — „афәт“ *ин чэми*] бэдбәхтликләр, бәла-
лар, мүсибәтләр.

АФЭРИДЭ [ф. آفريده] јарадылмыш, јаранмыш, мэхлү.

АФЭРИДКАР [ф. آفريدگار] јарадычы, аллаһ.

АФЭРИН¹ [ф. آفرين] јарадан (*аллаһ*).

АФЭРИН² [ф. آفرين] әһсэн! Мэрһәба! А] сағ ол!

АФЭРИН³ [ф. آفرين] Шираз вэ Бағдад гузу дәрисинин
бир нөвү.

АФЭРИНЭНДЭ [ф. آفريننده] јарадан, халиг.

АФЭРИНИШ [ф. آفرينش] 1) јарадылыш, хилгәт; 2) *мэч.*
вардыг, дүнја.

АФЭТ [э. آفت] 1) бәла, мүсибәт; 2) зәрәр, зијан; 3) *мэч.*
көзәл, дилбәр, чаналан.

АФЭТБИН [э. آفت вэ ф. بين] зәрәр көрмүш, бәла чәк-
миш, мүсибәтә дүшмүш, зәрәрдидә.

АФЭТЗЭДЭ [э. آفت вэ ф. زده] бәлаја уғрамыш, фәла-
кәтә дүчәр олмуш.

АФИЈЭТ [э. عافيت] 1) чан сағлығы, сағламлыг; 2) *мэч.*
күч, гүввә.

АФИЈЭТЭФЗА [э. عافيت вэ ф. افزا] сағламлыг артыран.

АФТАБ [ф. آفتاب] күнәш.

АФТАБЭ [ф. آفتابه] лүлејин, афтафа.

АФТАБКИР [ф. آفتابگير] күнәшли, күнәшлә ишыгла-
тан, даима күнәш дүшән (*јер, отаг вэ с.*).

АФТАБПЭРЭСТ [ф. آفتابپرست] күнәшә ситајиш едән,
күнәши аллаһ дејә таныјан.

АХЭР [э. آخر] 1) башга, өзкә; 2) нәһәјәт, сон, ахыр.

АХИРЭТ [э. آخرت] о бири дүнја (*дини*).

АХИРУЗЗЭМАН [э. آخر الزمان] 1) дүнјанын сону, гија-
мәт (*дини*); 2) шиәләрин 12-чи имама Меһдинин ләғәби
(*дини*).

АХИРУЛӘМР [э. آخر الامر] ишин ахырында, нәтичәдә.

АҺАД [э. آحاد — „әһәд“ *ин чэми*] ваһидләр, тәкләр.

АҺЭН [ф. آهن] дәмир.

АҺЭНГӘБА [ф. آهن вэ э. قبا] дәмир кејим, зијәһли
кејим.

АҺЭНДИЛ [ф. آهن دل] бах аһәниндил.

АҺЭНИН [ф. آهنين] 1) дәмирдән олан, дәмирдән га]-
ралмыш; // чох һиссәси дәмир олан; 2) *мэч.* гүввәтли, да-
вимлы, дәмир кими мөһкәм.

АҺЭНИНБЭДЭН [ф. آهنين вэ э. بدن] дәмир кими давамлы
бәдән.

АҺЭНИНДИЛ [ф. آهنين دل] дашүрәкли, залым, рәһмсиз.

АҺЭНК [ф. آهنگ] 1) гәсд, нијјәт; 2) сәсләр вэ рәнкләр
арасында олан һармоник ујгунлуг; 3) үмумијјәтлә ујгун-
луг; 4) мусигидә: муғам; 5) нәғмә, маһны; 6) темп.

АҺЭНКДАР [ф. آهنگدار] аһәнкли, бир-биринә ујгун
олан, һармоник (*сәс*).

АҺӘНКӘР [ф. آهنگر] дәмрчи.

АҺӘНКРИЗ [ф. آهنگر ريز] аһәнкләшдирән, аһәнкли едән.

АҺӘНКҮДАЗ [ф. آهن گدار] 1) дәмрәридән; 2) шид-дәтли, чәтин, әзи]әтли (*иш*).

АҺӘНРУБА [ф. آهن ربا] магнит.

АҺӘСТӘ [ф. آهسته] јаваш, ағыр, арамла, тәләсмәдән.

АҺ-ӘФҒАН [ф. آه افغان] бах аһү әфған.

АҺ-ЗАР [ф. آه زار] бах аһү зар.

АҺ-НАЛӘ [ф. آه ناله] бах аһү налә.

АҺ-ФӘРЈАД [ф. آه فریاد] бах аһү фәрјад.

АҺҮ [ф. آهو] чејран. □ **Аһүји-тила** [آهو ی طلا] гызыл чејран (*Мәккәдә чејран шәклиндә олан гызыл бүт*).

АҺҮ-БӘР(Р)Ә [ф. آهو بره] 1) чејран баласы; 2) һәмәл бүрчү.

АҺҮВӘШ [ф. آهووش] чејрана бәнзәр, чејран кими.

АҺҮНӘЗӘР [ф. آهو نظر] аһү бахышлы, чејран бахышлы.

АҺҮЧӘШМ [ф. آهو چشم] чејран көзлү, көзләри ири вә кирпичләри узун олан.

АҺҮ ӘФҒАН [ф. آه و افغان] аһ-налә, фәрјад.

АҺҮ ЗАР [ф. آه و زار] аһ чәкмә, сызлама, инләмә.

АҺҮ НАЛӘ [ф. آه و ناله] бах аһү зар.

АҺҮ ФӘРЈАД [ф. آه و فریاد] бах аһү налә.

АЧ [ә. عاج] 1) фил диши; 2) ширмајы.

АЧИЗАНӘ [ә. عاجز вә ф. آه] фағырчасына, ачиз кими, ачизчәсинә.

АЧИЛ¹ [ә. عاجل] 1) тәләсән; 2) индики, һазыр.

АЧИЛ² [ә. آجل] 1) тәхирә салынмыш; 2) вахты узадылмыш; 3) о дүнја, ахирәт (*дини*).

АЧИЛ³ [ә. آجيل] 1) ширни]јат; ширни, чәрәз; 2) ладлы, ләззәтли шејләр; 3) гуру мејвәләр; 4) *мәч*. рүшвәт.

АЧИР¹ [ә. آجر] ичарә]ә верән, ичарәчи.

АЧИР², АЧҮР [ф. آجر] бишмиш кәрпич.

АШИГ [ә. عاشق] севмиш, севән, севкили.

АШИГАНӘ [ә. عاشق вә ф. آه] 1) ашигчәсинә, ашигә лајиг, ашиг кими; 2) ешгә анд олан, ешги тәрәннүм едән.

АШ(И)ЈАН(Ә) [ф. آشيان//آشيانه] 1) јува; 2) *мәч*. сығы-начаг, мәскән.

АШ(И)КАР [ф. آشکار] а]дын, ачыг, кизли олмајан.

АШ(И)КАРА [ф. آشکارا] ашкарчасына, ачыг-а]дын.

АШ(И)КАРӘ [ф. آشکاره] бах аш(и)кара.

АШ(И)НА [ф. آشنا] 1) таныш, дост, јахын јолдаш; 2) о]наш; 3) *мәч*. хәбәрдар, ишлә таныш олан. □ **Ашинаји-гүрбәт** [آشناى غریب] гәрибли]ә алышмыш, гүрбәтдә јашамаға адәт етмиш.

АШ(И)НАБАЗ [ф. آشنا باز] арвадбаз, ашна сахлајан.

АШ(И)НА(Ј)И [ф. آشنایی//آشنائی] 1) танышлыг, достлуг; 2) ишлә таныш олма.

АШПӘЗ [ф. آشپز] хәрәк биширән уста, ашпаз.

АШПӘЗХАНӘ [ф. آشپزخانه] мәтбәх, хәрәк бишириләү отаг.

АШУБ [ф. آشوب] 1) галмагал, гаргашалыг, курулту, чахнашма; 2) фитнә.

АШУБКАҺ [ф. آشوبگاه] 1) дава вә галмагал јери; 2) вуруш мејданы.

АШҮР(А) [ә. عاشور//عاشور] 1) мәһәррәм ајынын онунчу күнү (*Имам һүсејнин өлдүрүлдүјү күн*) (*дини*); 2) һәмин күндә еһсан мәгсәди илә биширилән хәрәк ады (*дини*).

АШУРАН [ә. عاشوران] мугамлардан биринин ады.

АҺӘНКӘР [ф. آهنگر] дәмрчи.

АҺӘНКРИЗ [ф. آهنگر ريز] аҺәнкләшдирән, аҺәнкли едән.

АҺӘНКҮДАЗ [ф. آهن گدار] 1) дәмрәридән; 2) шид-дәтти, чәтин, әзи]әтти (*иш*).

АҺӘНРУБА [ф. آهن ربا] магнит.

АҺӘСТӘ [ф. آهسته] јаваш, ағыр, арамла, тәләсмәдән.

АҺ-ӘФҒАН [ф. آه افغان] бах аһү әфған.

АҺ-ЗАР [ф. آه زار] бах аһү зар.

АҺ-НАЛӘ [ф. آه ناله] бах аһү налә.

АҺ-ФӘРЈАД [ф. آه فریاد] бах аһү фәрјад.

АҺҮ [ф. آهو] чейран. □ **Аһүји-тила** [آهو ی طلا] гызыл чейран (*Мәккәдә чейран шәклиндә олан гызыл бүт*).

АҺҮ-БӘР(Р)Ә [ф. آهو بره] 1) чейран баласы; 2) һәмәл бүрчү.

АҺҮВӘШ [ф. آهووش] чейрана бәнзәр, чейран кими.

АҺҮНӘЗӘР [ф. آهو نظر] аһү бахышлы, чейран бахышлы.

АҺҮЧӘШМ [ф. آهو چشم] чейран көзлү, көзләри ири вә кирпичләри узун олан.

АҺҮ ӘФҒАН [ф. آه و افغان] аҺ-налә, фәрјад.

АҺҮ ЗАР [ф. آه و زار] аҺ чәкмә, сызлама, инләмә.

АҺҮ НАЛӘ [ф. آه و ناله] бах аһү зар.

АҺҮ ФӘРЈАД [ф. آه و فریاد] бах аһү налә.

АЧ [ә. عاج] 1) фил диши; 2) ширмајы.

АЧИЗАНӘ [ә. عاجز вә ф. آه] фағырчасына, ачиз кими, ачизчәсинә.

АЧИЛ¹ [ә. عاجل] 1) тәләсән; 2) индики, һазыр.

АЧИЛ² [ә. آجل] 1) тәхирә салынмыш; 2) вахты узадылмыш; 3) о дүнја, ахирәт (*дини*).

АЧИЛ³ [ә. آجيل] 1) ширни]јат; ширни, чәрәз; 2) ладлы, ләззәтти шејләр; 3) гуру мејвәләр; 4) *мәч*. рүшвәт.

АЧИР¹ [ә. آجر] ичарә]ә верән, ичарәчи.

АЧИР², АЧҮР [ф. آجر] бишмиш кәрпич.

АШИГ [ә. عاشق] севмиш, севән, севкили.

АШИГАНӘ [ә. عاشق вә ф. آه] 1) ашигчәсинә, ашигә лајиг, ашиг кими; 2) ешгә анд олан, ешги тәрәннүм едән.

АШ(И)ЈАН(Ә) [ф. آشیان//آشيان] 1) јува; 2) *мәч*. сығы-начаг, мәскән.

АШ(И)КАР [ф. آشکار] а]дын, ачыг, кизли олмајан.

АШ(И)КАРА [ф. آشکارا] ашкарчасына, ачыг-а]дын.

АШ(И)КАРӘ [ф. آشکاره] бах аш(и)кара.

АШ(И)НА [ф. آشنا] 1) таныш, дост, јахын јолдаш; 2) о]наш; 3) *мәч*. хәбәрдар, ишлә таныш олан. □ **Ашинаји-гүрбәт** [آشنای غریب] гәрибли]ә алышмыш, гүрбәтдә јашамаға адәт етмиш.

АШ(И)НАБАЗ [ф. آشنا باز] арвадбаз, ашна сахлајан.

АШ(И)НА(Ј)И [ф. آشنایی//آشنائی] 1) танышлыг, достлуг; 2) ишлә таныш олма.

АШПӘЗ [ф. آشپز] хәрәк биширән уста, ашпаз.

АШПӘЗХАНӘ [ф. آشپزخانه] мәтбәх, хәрәк биширилән отаг.

АШУБ [ф. آشوب] 1) галмагал, гарғашалыг, курулту, чахнашма; 2) фитнә.

АШУБКАҺ [ф. آشوبگاه] 1) дава вә галмагал јери; 2) вуруш мејданы.

АШУР(А) [ә. آشور//عاشور] 1) мәррәм ајынын онунчу күнү (*Имам һүсејнин өлдүрүлдүјү күн*) (*дини*); 2) һәмин күндә еһсан мөгсәди илә биширилән хәрәк ады (*дини*).

АШУРАН [ә. آشوران] мугамлардан биринин ады.

АШУРИ [ф. آشوری] 1) а|сор; 2) а|сорча; 3) а|сорча-мэхсус.

АШУФТЭ [ф. آشفته] 1) һә|эчанлы; 2) гармагарышыг; 3) *мәч.* дәличәсинә ашиг, вурғун.

АШУФТЭӘВВАЛ [ф. آشفته вә ә. احوال] ба х ашүф-тәһал.

АШУФТЭМӘҒЗ [ф. آشفته вә ә. مغز] 1) дәли, бе|ни зә-дәләнмиш; 2) чашгын, сәрсәм.

АШУФТЭҺАЛ [ф. آشفته вә ә. حال] һалы позғун, бикеф, һә|эчанлы.

АШУФТЭРУЗКАР [ф. آشفته روزگار] вәзи|јәти пәришан, һалы позғун.

Б

Б [ә. ب] әбчәд һесабында 2 рәгәмини ифадә едир.

БА¹ [ә. با — „бисмиллаһ“ сөзүнүн ихтисары] ба х бис-миллаһ.

БА² [ф. با] илә (*гошма*) (мәс.: *бахөрмәт, басәвад вә с.*).

БАБ¹ [ә. باب] 1) гапы; 2) китаб вә ја әсәрин бөлүнмүш олдуғу һиссәләр, фәсил; 3) падшаһ вә һакимләрин гапысы, дәркаһ; 4) мәсәлә, мөвзу. □ **Баби-Али** [باب عالی] Султан Түрки|әсиндә мәркәзи һөкүмәт.

БАБ² [ф. باب] 1) ла|јиг, ја|шан; 2) та|, чур; 3) барә, һагг, хүсус.

БАБ³ [ф. باب] бабилик мәзһәбинин башчысынын ады.

БАБАЛ ба х вәбал.

БАБӘТ¹ [ф. بابت] хүсус, барә.

БАБӘТ² [ф. بابت] нөв, чүр, тәрз.

БАБИ [ә. بابي] 1) Баби мәзһәбинә мәнсуб адам; 2) *мәч.* динсиз (*тә'нә илә ишләһир*).

БАБИЛИ [ф. بابل — хүсуси исминдән] Бабилә мәнсуб олан, бабилли.

БАБИЛИНИЖАД [ф. بابلی نژاد] нәсилчә бабилли олан, бабилли, мәншәчә бабилли.

БАВӘР [ф. باور] инам, ағыл кәсмә, е'тимад, е'тибар.

БАВӘҒИ [ф. باوری] е'тибарлы, мө'тәбәр, инаныла билән.

БАВУЧУД [ф. باوجود] изафәт бирләшмәсинин биринчи тәрәфи олараг мұхтәлиф тәркибләрдә ишләдилик; мәс.: **бавүчуди-ин** [باوجوداین] бунунла белә, бунунла бәрабәр; **бавүчуди-ин** [ан] ки [که] [باوجوداین (آن)] буна (она) бахма-ја|раг.

БАГИ [ә. باقی] 1) галан; 2) даими, һәмишәлик, әбәди; 3) галыг, салдо, һесабламада әлдә едилән галыг; 4) кәсир, әскик; 5) *мәч.* ахирәт, о бири дүн|ја (*дини*).

БАГИР [ә. باقر] 1) ачан, сөкән, кәсэн; 2) нахыр, сүрү.

БАД¹ [ф. باد] 1) күләк, јел; 2) бош јер; 3) јох олма, мәнв олма, һеч-пуч. □ **Бади-ашубнак** [باد آشوبناک] ба х бади-түнд; **бади-сәба** [باد صبا] сәба јели, мөһ; шимал-шәргдән әсән ләтиф, јүнкүл сәһәр күләји; **бади-сәһәр** [باد سحر] ба х **бади-сәба**; **бади-түнд** [باد تند] фыртына, туфан, шид-дәтли күләк; **бади-фәна** [باد فنا] дағыдычы күләк; **бади-шүртә** [باد شرطه] ба х **бади-мурад**; **бади-мурад** [باد مراد] кәми кедән истигамәтдә архадан әсән күләк, раст күләји.

БАД²(А) [ф. باد//بادا] олсун, го|... олсун.

БАДАБАД [ф. بادابار] го| олсун, го| олур-олсун.

БАДАР [ф. بادار] аға, хо|зе|ин.

БАДАВӘРД [ф. باد آورد] 1) тәсәдүфи газанч; 2) тапыл-мыш ше|, тапдыг.

БАД-БАДӘК [ф. بادبادک] бадбан, чәрпәләнк.

БАДБЕЗӘН [ф. باد بزن] 1) јелпич, јелпик; 2) венти-л|јатор.

БАД-БӘРФ [ф. باد برف] гарлы күләк, боран, човгун.

БАДӘ [ф. باده] 1) чахыр, шәраб; 2) шәраб пи|јаләси.

БАДЭМ [ф. بادام] сэрт габыглы лэпэ шэклиндэ дэдлы мейвэси олан тропик ағач.

БАДЭНУШ [ф. بادهنوش] шэраб ичэн.

БАДЭПЭРЭСТ [ф. بادهپرست] ички дүшкүнү, шэраб дүшкүнү, алкоголик.

БАДЭФУРУШ [ф. بادهفروش] чахыр сатан.

БАДЭХОР [ф. بادهخور] шэраб ичэн.

БАДИ¹ [ф. بادی] 1) күлэкли, желли; 2) желкэнли; 3) нәфәсли (*мусиги аләти*).

БАДИ² [э. بادی] 1) сәбәб, сәбәб олан; 2) әввәл, илк, баш; 3) банс, тәшәббүсчү, гызышдыран, сәбәбкар.

БАДИ³ [э. بادی] чөл адамы, сәһра сакини: // көчәри.

БАДИЖЭ [э. باديه] чөл, сәһра.

БАДИЖЭКӘРД [э. باديه вә ф. گرد] чөлдә кәзән, чөлдә јашајан; // көчәри.

БАДИЖЭНИШИН [э. باديه вә ф. بشين] чөлдә јашајан.

БАДИКИРД [ф. بادگرد] гасырга.

БАДИН [ф. بادين] 1) разијанә; 2) чирә.

БАДЈАН [ф. باديان] ба х бадин.

БАДКЕШ [ф. بادکش] 1) нәчәмәт; 2) һава соручу бору.

БАДНЭВӘРД [ф. بادنورد] күләклә дөјүшән.

БАДПА(Ј) [ф. بادپا//بادپای] 1) чөлд јеријән, сүр'әтлә кедән; 2) сүр'әтлә кедән, лөһрәм (*ат*).

БАДПЕЈМА [ф. بادپيها] бош, авара кәзән.

БАЗ¹ [ф. باز] мүәјјән бир ишин вә ја шејин һәвәскары, дүшкүнү (мәс.: *гушбаз, гумарбаз вә с.*).

БАЗ² [ф. باز] ачыг.

БАЗ³ [ф. باز] шаһин, тәрлан (*гуш овламаг үчүн әлә өјрәдилән овчу гуш*).

БАЗ⁴ [ф. باز] јенә, тәкрар, бир дә, бир даһа, јенә дә.

БАЗ⁵ [ф. باز] кери, дала, керијә.

БАЗАРИ [ф. بازارى] 1) хырда алверчи; 2) базара аид олан, сатмаг үчүн олан.

БАЗДИД¹ [ф. بازديد] көрүшмә, бир адамын көрүшүнә кетмә, зијарәт етмә.

БАЗДИД² [ф. بازديد] контрол, јохла(н)ма, мүәјинә етмә.

БАЗЭРКАН [ф. بازارگان] таңир.

БАЗИ [ф. بازى] 1) ојун, әјләнчә; 2) *мәч*. һилә, кәләк.

БАЗИЛ [э. بايلى] бағышлајан, әлиндән кәләни әсиркәмә-јән, инсаф едән.

БАЗИЧӘ [ф. بازچە] ојунчаг.

БАЗИЧӘКАН [ф. بازچەگاه] ојунчаг јери, ојун ојнанылан јер.

БАЗКЭШТ [ф. بازگشت] 1) гајытма, кери гајытма, дөн-мә; 2) төвбә, пешманчылыг.

БАЗУ [ф. بازو] 1) голун чијиндән дирсәјә гәдәр олан һис-сәси; 2) *мәч*. гүдрәт, әзәмәт, гүввә.

БАЗУБӘНД [ф. بازويند] 1) ичәрисинә нәзәр дуасы го-јулмуш мешин вә ја парча; 2) гијмәтли дашларла ишлән-миш гызыл вә ја күмүш голбаг.

БАЗХАСТ [ф. بازخواست] 1) истинтаг, диндирмә, соргу-суал; 2) мәс'улијәтә алма; 3) тәнбег, чәза; 4) мәзәмәт, төһмәт, гулагбурмасы.

БАИНҺӘМӘ [ф. باينهمه] бунунла белә, бунунла бәра-бәр:

БАИСКАР [э. باعث вә ф. كَر] сәбәб *өләч*. сәбәбкар.

БАЈИР [э. باير] 1) әкилмәјән, мүнбит олмајан; 2) хам (*торпаг*), бош (*јер*), мәндәчәр (*јер*); 3) әпәли јашамајан (*јер*).

БАК [ф. *باك*] 1) горху, ховф; 2) чэкинмэ, ертијат;
3) эндишэ, гајгы.

БАКЭМАЛ [ф. *با* вэ э. *كمال*] 1) камаллы, дүшүнчэли.
исте дадлы; 2) там, тамам. □ **Бакэмали-мэмнуни** јјат

[*باكمال ممنونيت*] там мэмнуни]јэтлэ.

БАКИ [э. *باکى*] 1) аглајан, аглаган; 2) агычы, агы
дејэн.

БАКИР [э. *باکر*] саф, тэмиз, лэкэсиз.

БАКИРЭ [э. *باکره*] бэкарэти позулмамаш (*гыз*).

БАКУРЭ [э. *باکوره*] 1) мөвсүмүндэн эввэл јетишэн
мејвэ, көјэрти; // тез јетишэн (*битки*); 2) һәр шејин илки,
новбар.

БАЛ¹ [ф. *بال*] ганад.

БАЛ² [э. *بال*] көнүл, гэлб, хатир, үрэк.

БАЛ³ [э. *بال*] балина.

БАЛ⁴ [э. *بال*] 1) фикир, дүшүнчэ; 2) һафизэ, јаддаш,
һуш; 3) хатирэ.

БАЛА [ф. *بالا*] 1) јухары, үст; 2) бој; 3) уча, јүксэк,
дүндүр.

БАЛАТЭР [ф. *بالا تر*] даһа јүксэк, даһа уча.

БАЛИ [э. *بالی*] 1) көһнэ, көһнэлмиш; 2) чүрүк, гоһу-
муш; 3) јарамаз.

БАЛИГ [э. *بالغ*] јетишимши; һэдди-бүдүгэ чатмыщ.

БАЛИДЭ [ф. *بالیده*] бөјүмүш, бој атмыш, учалмыш.

БАЛИН [ф. *بالین*] балыш, јастыг.

БАЛЫШ [ф. *بالش*] ба х балин.

БАЛУ ПЭР [ф. *بالو پر*] гол-ганад, эл-гол.

БАМ [ф. *بام*] дам. □ **Бами-чешм** [*بام چشم*] көз

һаһағы.

БАМДАД [ф. *بامداد*] сүбһ чағы, сәһэр чағы.

БАМЭЗЭ [ф. *بامزه*] 1) мэээли, дадлы, лэззэтли; 2) хоһа-
кэлэн.

БАН [э. *بان*] 1) Мисир сөјүдү; 2) *мэч*. учабојлу, гэдд-
гамэтли; бичимли.

БАНЭ [э. *بانہ*] кичиткэн.

БАНЭВА [ф. *بانوا*] дөвлэтли, зәнкин, варлы.

БАНЭМЭК [ф. *بانمک*] 1) дузлу; 2) *мэч*. шух, зарафатчыл.

БАНИ [э. *بانی*] 1) гуран, тикэн, бинасыны гојан; 2) сә-
бэбқар, тәшэббүсчү.

БАНК [ф. *بانگ*] сәс, һарај.

БАЛУ [ф. *بانو*] 1) ханым; 2) кечмишдэ падшаһ арвад-
ларына верилэн ад.

БАР¹ [ф. *بار*] јүк, тај.

БАР² [ф. *بار*] 1) мејвэ, мәһсул; 2) сэмэрэ.

БАР³ [ф. *بار*] проб, әјар (*металларда*).

БАР⁴ [ф. *بار*] очаг, од.

БАР⁵ [ф. *بار*] пејин, тэзэк.

БАР⁶ [ф. *بار*] рәсми гәбул (*јүксэк мәнсэб саһибинин*
рәсми гәбулу).

БАРАВЭР [ф. *بارآور*] мејвэли.

БАРАН [ф. *باران*] 1) јағыш; 2) *мэч*. арды кәсилмэдән
јағдырылан, төкүлән һәр шеј.

БАРАНИ [ф. *بارانی*] јағмурлуғ, јағышдан горунмағ үчүи
кејилән плаш.

БАРБЭРДАР [ф. *باربردار*] ба х баркеш.

БАРВЭР [ф. *بارور*] 1) мејвэ верән, мејвэли; 2) дөллән-
миш; 3) фајдалы, сэмэрэли; 4) мәһсулдар.

БАРЭ¹ [ф. *بارہ*] дәфэ, кәрэ.

БАРЭ² [ф. *بارہ*] 1) сәнкәр, бәнд, сәдд; 2) һаггында,
хүсусунда.

БАРЭ³ [ф. باره] эрп. □ **Барежи-дэндан** [بارۀ دندان] диш эрпи; **барежи-зэбан** [بارۀ زبان] һәрарэтдән дилин үзә-риндә эмәлә кәлән эрп.

БАРЭ⁴ [ф. باره] гәшәнк миник кәмиси.

БАРЭКАЛЛАҺ [بارك الله] әһсэн, афәрин.

БАР(И)¹ [ә. بار || باری] 1) җарадан, җарадычы; 2) аллаһ, халиг.

БАРИ² [ф. باری] җүкә мәхсус.

БАРИГЭ [ә. بارقه] 1) ишылты, парылты; 2) шимшәк, ил-дырым.

БАРИД(Ә) [ә. بارد // بارده] 1) соҗуг; 2) сәрин; 3) *мәч.* лагеҗд.

БАРИЗ [ә. بارز] ашкар, аҗдын, әҗани, ачыг.

БАРИК [ф. باريك] 1) инчә, назик; 2) дар.

БАРИКӘ [ф. باريکه] чығыр.

БАРИШ [ф. بارش] 1) җағышын җағмасы; 2) *мәч.* җағмур.

БАРКЕШ [ф. بارکش] җүкдашыҗан, җүкчәкән, ағыр ше]-ләр галдыран (*hejvan*).

БАРКАҺ [ф. بارگاه] 1) сара; 2) дәннз кәнары, саһил.

БАРУ [ф. بارو] бары.

БАРХАНӘ [ф. بارخانه] малларын бир дәстәси, таҗы.

БАРХАНӘФУРУШ [ф. بارخانه فروش] топдансатыш.

БАРҖА [ф. بارها] дәфәләр(лә), чох дәфә, дәнә-дәнә.

БАСЭВАД [ф. با وә ә. سواد] савадлы, охумуш.

БАСЭФА [ф. با وә ә. صفا] сәфалы, көнүлачан.

БАСИР(Ә) [ә. باصر // باصره] көрән, көрүчү; // көрмә.

БАСТАН [ф. باستان] 1) көһнә, кечмиш, гәдим; 2) гәдим тарих; 3) *мәч.* дүнҗа, аләм.

БАТИЛ [ә. باطل] 1) доғру олмаҗан, һәгигәтә-зидд, җа-лан; 2) бош; 3) пуч олма, һечә чыхма (*дини*).

БАТИН [ә. باطن] 1) ич, ич-үз, ич тәрәф; 2) кизли, ачыг олмаҗан.

БАТИНӘН [ә. باطنًا] дахилдән, үрәкдән.

БАТИНИ [ә. باطنی] дахили, ич.

БАХЭБЭР [ф. با وә ә. خبر] 1) хәбәрдар; хәбәри, мә'-луматы олан; 2) мә'луматлы.

БАХТ [ф. باخت] 1) удузма, бахталама; 2) *мәч.* итки, зә-рәр.

БАХТЭР [ф. باختر] күнбатап, гәрб.

БАХУСУС [ф. با وә ә. خصوص] хусусилә, хусусән, әләлхусус.

БАҺ [ә. باه] 1) шәһвәт һәвәси; 2) чинси әләгә.

БАҺӘМ [ф. باهم] биркә, бирликдә, бәрабәр.

БАҺИР [ә. باهر] 1) үстүн, көзәл; 2) ачыг, ашкар; 3) ә'ла, чох гәшәнк.

БАҺИС [ә. باحث] бәһс едән, бир ше] һаггында данышан.

БАҺӨРМӘТ [ф. با وә ә. حرمت] һөрмәтли, мөһтәрәм.

БАЧ [ф. باج] 1) верки; 2) рүсум; 3) тәзминат, мәғлуб өлкәнин галиб өлкәҗә һәр ил вермәли оидуғу пул; 4) *мәч.* интигам, гисас.

БАЧСИТАН [ф. باجستان] верки алан.

БАШӘД [ф. باشد] ола биләр, ола билсин, еһтимал.

БАШИТАБ [ф. باشتاب] гәләсик, тез, сүр'әглә.

БЕ¹ [ф. به] фарс әлифбасында ب илә ишарә олунап һәрфин ады.

БЕ² [ф. به] җөнлүк һал шәкилчисини әвәз едән өнлүк (*мәс.: бекам, бегәдр вә с.*).

БЕГӘДР [ф. به وә ә. قدر] изафәт тәркибинин биринчи тәрәфи олараг мұхтәлиф тәркибләрдә ишләдилик; мәс.: **бегәдри-гүввә** [بقدر فوه] гүввәси чатдығы гәдәр, бачарды-ғы гәдәр; **бегәдри-имкан** [بقدر امکان] мүмкүн гәдәр;